

Energisystem
Catherine Lillo, 08-677 26 81
catherine.lillo@energiforetagen.se

Infrastrukturdepartementet
i.registrator@regeringskansliet.se;
i.e.remissvar@regeringskansliet.se;
fredrik.norlund@regeringskansliet.se

Energiföretagens Sveriges synpunkter på förslag för genomförande av EU-lagstiftning på elmarknadsområdet när det gäller oberoende aggregatorer

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Energiföretagen Sverige ("Energiföretagen") har tagit del av rapporten och vill framföra följande synpunkter.

Sammanfattning

- Energiföretagen är positiva till att införa begreppet aggregering i regelverket och visa på dess möjligheter – rätt utnyttjad anser vi att aggregering kan utgöra ett av flera verktyg för att öka flexibiliteten i elsystemet.
- Energiföretagen saknar en analys av risken för suboptimering av resurser. Det finns i förslaget inga krav på att aggregeringsverksamheten och den ökade användningen av efterfrågeflexibilitet ska leda till ett effektivare utnyttjande av såväl produktionsresurser som elnäten. Vi ser en överhängande risk för att fokus endast läggs på möjliggörandet av en ny roll på elmarknaden snarare än på den nytta som aggregering kan tillföra kraftsystemet.
- För att möjliggöra aggregering är det av största vikt att kunder har förtroende för modellen och de aktörer som erbjuder tjänsten. Därmed bör regelverket säkerställa att aggregeringstjänsten är trygg och enkel för kund. Energiföretagen anser att förslaget brister i detta avseende vilket riskerar att leda till att kunderna drabbas av extrakostnader och att regelverket öppnar upp för oschyssta affärsmetoder.
- Energiföretagen ser både fördelar och nackdelar med de modeller som presenteras i förslaget men vårt fokus ligger framförallt på att skapa en så genomtänkt och rättvis modell som möjligt för såväl kunder som aktörer på marknaden. Vi vill inte riskera en snedvridning av konkurrens eller onödiga extrakostnader som i slutändan hamnar på kund. Vår bedömning är därmed att modellerna behöver ytterligare bearbetning innan de är färdiga för genomförande.

- Avseende modellen med flera balanspunkter i samma uttagspunkt anser Energiföretagen att det är positivt att den separata mätningen mellan aktörerna ger förutsättningar för att modellen blir korrekt ur ett balans- och kraftanskaffningsperspektiv. Modellen skapar dock ökade kostnader och förslaget är inte heltäckande i dess konsekvenser för mätningens kvalitén, avtalsförhållanden och kundskyddande bestämmelser.
- Avseende den föreslagna modellen med kompensationsmekanism är det svårt för Energiföretagen att bedöma hur modellen kommer att fungera då vi saknar flera väsentliga variabler, såsom beräkningsmodeller för referensprofil och prissättning, som är centrala för dess funktion. Dessutom är det oklart på vilket sätt elhandelsföretagen kompenseras för den flexibla resursens påverkan på kraftanskaffningen vid aktivering.
- Energiföretagens alternativa ombudsmodell kan införas utan större ändringar i regelverket och är i vår mening en mycket tydligare, kostnadseffektiv samt enkel och kundvänlig modell.
- För att utvärdera och eventuellt justera modellernas funktion bör förslaget kompletteras med ett ansvar för Energimarknadsinspektionen att granska utvecklingen av aggregeringstjänster.
- Ikraftträdandet bör senareläggas till dess alla väsentliga delar i regelverket finns på plats inklusive kommande ändringar som kan påverka aggregeringstjänsten, såsom exempelvis ett införande av en av regeringen aviserad elmarknadshubb. Dessutom bör aktörerna tillåtas åtminstone en 18 månaders övergångsperiod för att hinna ställa om organisation och IT-system.

Generella kommentarer avseende de föreslagna alternativen

Risk för suboptimering

Det finns stor tilltro att aggregering kan lösa vissa av de problem som vi idag står inför med ökande andel variabel elproduktion i elsystemet och ökat behov av smart användning av kapaciteten i elnäten. Ambitionen är att en ökad användning av efterfrågeflexibilitet kan leda till ett effektivare utnyttjande av såväl produktionsresurser som elnäten och att vi därmed får ett mer samhällsekonomiskt effektivt elsystem totalt.

Energiföretagen anser att rätt utnyttjad kan aggregering utgöra ett av flera verktyg för att öka flexibiliteten i elsystemet. Det är dock viktigt att vid utformandet av regelverket för oberoende aggregatorer beakta vissa utmaningar som kan innebära att syftet inte uppnås.

I det föreslagna regelverket ställs inte några som helst krav på hur verksamheten ska bidra till ambitionen med regelverket, dvs en reell nedstyrning av kundens elanvändning. Det finns därmed en risk att regelverket missbrukas och att fokus endast läggs på möjliggörandet av en ny roll på elmarknaden snarare än på den nytta som aggregering kan tillföra kraftsystemet. Detta kan leda till suboptimering och felallokering av resurser. Exempelvis kan en styrning av en värmepump visserligen minska elanvändningen för värmepumpen men om detta kompenseras genom en ökning av direktverkande el leder det till att kundens hela elanvändningen riskerar att öka snarare än att minska. Det finns även exempel där aktörer

manipulerat systemet så att flexibilitetsåtgärder lett till oönskade effekter, vilket var fallet med en baseball arena i Baltimore¹.

Energiföretagen anser således att det måste finnas ett överordnat krav i regelverket på att flexibilitetsåtgärder ska stödja och inte underminera systemet. Regelverket bör vidare beakta risken för att oberoende aggregatorer tjänar på bekostnad av det befintliga elhandelsföretaget, och i slutändan kunden, utan att systemnytta uppnås.

Tryggt och enkelt för kund

Ett av direktivets främsta syften med att införa nya former av aktörer på marknaden är att möjliggöra för mer aktiva kunder och utnyttja den potential som efterfrågefleksibilitet utgör. För detta krävs en aggregatormodell som är enkel och att incitamenten är tydliga för att skapa intresse hos kunderna.

Dessutom är det viktigt att skapa en trygg modell för kunder som ger skydd mot förekomsten av oseriösa aktörer som utnyttjar öppningar i regelverket. Vi vill inte riskera att skapa en marknad där kunderna får ta kostnader som orsakas av otydligheter i regelverket.

Att införa en ny roll är i sig en utmaning, särskilt med tanke på att många kunder fortfarande har svårt att skilja mellan elhandels- och elnätsföretag. Att införa en komplex modell som sammantaget riskerar att leda till ökad sårbarhet och kostnader för kund vore bekymmersamt och leder med största sannolikhet till sämre kundförtroende på elmarknaden.

Med det sagt bör det finnas ett tydligt helhetsperspektiv på kommande regelverksändringar som tar hänsyn till konsekvenserna av avtalsförhållandet med såväl den oberoende aggregatorn som det befintliga elhandelsföretaget. Energiföretagen anser att det föreslagna regelverket brister i tydliggörande av aggregatorers skyldigheter gentemot kunder. Vi anser att det bör klargöras i regelverket att aggregatorer har samma skyldigheter i förhållande till kund som elhandelsföretag har.

Följdverkningar på andra delar av ellagen

Flera av de förslag som framförs kan få stora följdverkningar på andra delar av ellagen. Bland annat skapar införandet av balanspunkter behov av att anpassa ellagens skrivningar kring kundbestämmelser som idag avser elanvändaren i uttagspunkten. Lagförslaget brister i att beakta dessa följdverkningar, se våra synpunkter kring bristerna i [bilaga](#).

Vidare finns inga överväganden kring när modellen med delat balansansvar respektive kompensationsmodellen kan vara aktuell att tillämpa och om det finns situationer när den ena eller andra modellen inte bör användas. Så som regelverket är utformat är det möjligt att bakom en uttagspunkt samtidigt ha såväl aggregerade resurser som mäts i egna balanspunkter som aggregerade resurser som hanteras via en kompensationsmekanism. I det fall kunden väljer att ha två oberoende aggregatorer, där respektive aktör tillämpar olika modeller för samma uttagspunkt, blir det således en mycket komplex modell för kunden. Energiföretagen anser att detta måste beaktas i lagförslaget och i konsekvensanalysen.

Tolkning av direktivtexten

Energiföretagen tillstyrker rapportens slutsatser om att direktivet och förordningen (art 17.3d respektive art 5.1) kräver att alla former av aggregatorer ska var ekonomiskt ansvariga för de obalanser de orsakar i systemet. I den aspekten ska aggregatorn antingen själv vara

¹ Fallet med Baseball stadium i Baltimore var en uppenbar manipulation som ledde till böter: <https://www.troutmansandersenergyreport.com/2013/06/ferc-settles-investigation-concerning-demand-response-products-in-pjm/>

balansansvarig alternativt ha avtal med en balansansvarig aktör i den punkt där aggregatorn aktiverar den flexibla resursen.

Utöver kravet på ekonomiskt ansvar för obalanser ges länderna även möjlighet att införa ytterligare en kompensationsmekanism, dvs en ekonomisk ersättning för de kostnader som uppstår "för deltagande kunders leverantörer eller leverantörers balansansvariga parter vid aktivering av efterfrågeflexibiliteten" (art 17.4). Detta menar Energiföretagen inkluderar den deltagande kundens elhandelsföretag vars kraftanskaffning påverkas vid aktiveringen av den flexibla resursen. Vi anser att det är centralt att inkludera denna ersättning i modellen för oberoende aggregatorer för att kunna skapa ett rättvist och samhällsekonomiskt effektivt system, vilket även framhålls av DNV GL i den rapport² som beställts av Energimarknadsinspektionen.

Det är i vår mening emellertid otydligt om förslagets modell med kompensationsmekanism (alternativ 2) tar hänsyn till elhandelsföretagets kraftanskaffning och hur det i sådana fall ska omhändertas i balansansvarsavtalet. Direktivtexten anger inte att kompensationsmekanismen (17.4) kan ersätta eller användas istället för kravet på balansansvar för oberoende aggregatorer (17.3d). Även om den oberoende aggregatorn själv är balansansvarig eller har avtal med en annan balansansvarig part ifrågasätter vi om förslagets alternativ 2 är i linje med direktivets innebörd av ekonomisk ersättning (art 17.4).

Energiföretagen vänder sig även mot att det i förslaget framhålls att direktivets skrivningar om rätten för en kund att ha "flera elleveransavtal samtidigt förutsatt att erforderliga anslutningar och mätpunkter är etablerade" (art 4) innebär att kunder ska kunna ha flera elleverantörer samtidigt vid oberoende aggregering. I vår mening öppnar dagens regelverk redan upp för flera elhandelsföretag och elleveransavtal samtidigt, se [bilaga](#).

Specifika kommentarer kring respektive alternativ

Utmaningar kring alternativ 1 – flera balansansvariga kopplade till samma uttags- eller inmatningspunkt

I den föreslagna modellen tar den oberoende aggregatorn över elleverans och balansansvar för en del av kundens volym av elanvändningen, den flexibla resursen, antingen genom att själv vara elhandelsföretag alternativt genom att samarbeta med ett elhandelsföretag. Det ställer krav på separat mätning av den oberoende aggregatorns volymer, vilket Energiföretagen anser är positivt på så vis att det ger förutsättningar för att det blir korrekt ur ett balans- och kraftanskaffningsperspektiv.

Dock har Energiföretagen identifierat ett antal utmaningar som vi anser bör behandlas men som saknas i lagförslagen kring alternativ 1.

Avtalsförhållandet mellan kund och befintligt elhandelsföretag

En utmaning som det föreslagna regelverket inte tar hänsyn till är hur avtalsförhållandet mellan befintligt elhandelsföretag och kund påverkas. Energiföretagen anser att detta bör regleras då kundens avtal med en oberoende aggregator utgör en stor ekonomisk risk för det befintliga elhandelsföretaget. Särskilt med tanke på att det kan röra sig om alla typer av kundsegment och det inte är fastställt hur stor del av kundens volym som den oberoende aggregatorn får ta över.

Vi ser att det finns en fara för att möjligheten att komma ur ett ingånget avtal, till exempel kring fastpris, utan konsekvenser missbrukas av kund. När den oberoende aggregator tillåts

² ["Impact assessment of different models of independent aggregator financial responsibility and compensation in Sweden"](#), DNV GL / Ei, oktober 2020.

ta över delar av leveransen i uttagspunkten kan förutsättningarna för avtalet med det befintliga elhandelsföretaget väsentligt förändras. Därför bör det finnas situationer då elhandelsföretaget tillåts att omförhandla, eventuellt ta ut en brytkostnad och/eller avsluta det befintliga avtalet med kunden, vilket bör framgå av regelverket.

I det fall elhandelsföretaget inte tillåts agera gentemot kund bör regelverksförslag tas fram på hur den oberoende aggregatorn kompenserar det befintliga elhandelsföretaget för uteblivna volymer (kraftanskaffningen) som elhandelsföretaget redan har avtalat med kunden om. Detta menar vi är en sådan compensation som avses i direktivets skrivningar om ekonomisk ersättning för elhandelsföretaget vid aktivering av den flexibla resursen (art 17.4).

I rapporten saknas en analys av konsekvenserna för elmarknaden, dels för produktutbudet, dels för prissättning mot kund, om elhandelsföretag måste ta höjd för denna typ av risk. Om regelverket inte klargör dessa avtalsförhållanden kan elmarknadens funktion äventyras med resulterande konkurrenssnedvridning och ökade kostnader för kund.

Kopplat till avtalsförhållandet är även vad som händer i det fall kunden inte sköter sina skyldigheter i avtalet mot endera parten – t.ex. om den någon part väljer att häva avtalet blir då kunden anvisad en elhandlare för den delen av volymen? Eller om det skulle gå till en frånkopplingsituation kan den oberoende aggregatorn frånkoppla sin del av kundens volym? Energiföretagen anser att förslaget inte omhändertar denna typ av följdverkningar av förslaget, se vidare våra synpunkter kring detta i [bilaga](#).

Mätning, avräkning och kollektivisering av elnätskostnader

Den föreslagna modellen förutsätter någon form av egen mätning för kundens flexibilitetsvolym. Energiföretagen ställer sig bakom rapportens bedömning att uppmätt data är att föredra framför matematiska modeller som i större utsträckning kan leda till fel.

I förslaget anges att den oberoende aggregatorn (eller dess kund) ska stå kostnaden för mätare, dess installation och rapportering av mätvärden till nätkoncessionshavaren. Energiföretagen håller med om att denna kostnad bör belastas den oberoende aggregatorn (eller dess kund). Det bör dock i sammanhanget beaktas om detta kan riskera att orsaka inlåsnings effekter, på så vis att kunder tvingas betala för ny mätarutrustning varje gång de vill byta aggregator. Paralleller kan dras till Storbritannien som avreglerade mätningen 2005 men tvingades återreglera då man upptäckte att kunder blev låsta till den leverantör som tillhandahöll mätaren dvs ett leverantörsbyte innebar mätarbyte och ny kostnad.

Det föreslås att nätkoncessionshavaren ska vidarerapportera resultaten av mätningarna som inkommer från den oberoende aggregatorn. Elnätsföretaget ska inte få ta ut någon avgift för denna hantering dvs kostnaden som aggregeringen medför för elnätsföretagen hamnar på kundkollektivet. Anledningen sägs vara att undvika tvister om skäliga kostnader för mätvärdeshantering som kan utgöra hinder för oberoende aggregatorer att etablera sig samt att kostnaderna bör bli relativt låga. Energiföretagen ser att ett alternativ till ovan hantering via elnätsföretagen kan vara att oberoende aggregatorer själva rapporterar mätvärden till Svk och att elnätsföretaget endast ansvarar för strukturdaten.

Vi välkomnar kravet på att mätarutrustning definieras av SWEDAC men upplösning och noggrannhet i mätvärden behöver noga utredas. Det kan konstateras att branschen sedan 2009 har arbetet med att kvalitetssäkra och förbättra mätvärden till kunden, vilket har resulterat i ökad kundnöjdhet, bättre förståelse för sin egen elanvändning och markant färre frågor om fakturan. I det fall undermätningen inte håller samma kvalitet, riskerar branschen att återgå till en försämrad situation, vilket vore olyckligt. Det är även viktigt att beakta att i det fall kraven på mätnoggrannhet inte är tillräckligt högt uppställda finns stor risk för fel i rapporteringen till elnätsföretagen. Dessa fel kan komma att öka i samband med införandet

av 15 minuters avräkning. Vi saknar även en närmare beskrivning av hur ansvaret för icke levererade mätvärden ska hanteras, vilket kan påverka slutavräkning. Det kommer med all säkerhet att resultera i en ökning av antal frågor och klagomålshantering till elnätsföretagens kundservice.

Dessutom behöver det klargöras hur kommunikationen ska ske mellan de olika aktörerna och vem som är skyldig att meddela kunden vad, i detta sammanhang är det även viktigt att beakta de eventuella säkerhetsrisker som kan uppstå i samband med ökad kommunikation mellan olika parter. Det framgår heller inte vem som är ansvarig för att göra mätutredningar när flera av varandra oberoende aktörer är verksamma i samma uttagspunkt. Om det inte enligt regelverket finns krav på samarbete mellan dessa aktörer, finns en överhängande risk för att kunden kommer i kläm.

Allt detta finns inte utrett i konsekvensanalysen som därmed även brister i uppskattningen av de kostnader som uppstår till följd av ökad administration och omfattande investeringar i system för avräkning, kommunikation och mätvärdeshantering.

Energiföretagens bedömning är att kostnaden för elnätsföretagen landar på en mycket högre siffra än den angivna. Vi ställer oss därför frågande till om det är rimligt att lägga denna kostnad på kundkollektivet. Här måste kostnaden för den ytterligare mätvärdeshantering som de oberoende aggregatorer/flexibla kunder orsakar vägas mot den eventuella systemnytta de medför. De utökade kostnaderna för mätvärdeshantering bör omhändertas i intäktsregleringen.

Utmaningar i alternativ 2 – en balansansvarig, med modell för ekonomisk kompensation mellan parter

I den föreslagna modellen bibehålls det befintliga elhandelsföretagets balansansvariga i uttagspunkten men den oberoende aggregatören väljer en egen balansansvarig aktör och tar ekonomiskt ansvar för de obalanser den orsakar genom en kompensationsmekanism. Det är svårt för Energiföretagen att bedöma hur modellen kommer att fungera då det i lagförslaget saknas flera väsentliga variabler som är centrala för dess funktion.

Energiföretagen har dock identifierat ett antal utmaningar som vi anser bör behandlas men som saknas i lagförslagen kring alternativ 2.

Referensprofil och reglerat pris

I förslaget lämnas till Svenska kraftnät att fastställa en referensprofil och ett pris som ”ska grundas på den antagna förbrukningen om ingen aktivering av flexibla resurser sker. Priset för obalansen ska beräknas utifrån ett eller flera faktiska priser på den relevanta marknaden”.

Här finns många oklara variabler som skulle kunna få stor påverkan för marknaden och dessa aktörer. Ju fler oklarheter som existerar i en modell desto större riskexponering har aktörerna vilket i slutändan leder till ökade kostnader för kund. För att på bästa sätt tillvarata branschens expertis bör olika aktörer involveras i Svenska kraftnäts arbete med att ta fram beräkningsmodellen för en kompensationsmekanism.

Energiföretagen anser att det finns stora risker för felkällor när man måste definiera en referensprofil för kunden som aktörerna ska förhålla sig till. Det leder till frågeställningar dels kring hur referensprofilen ska bestämmas – hur tas exempelvis en ”korrekt” referensprofil fram för ett litet reglerobjekt – dels kring mätning och validering av den flexibla resursen.

Det blir minst sagt problematiskt att ta fram ett reglerat pris. Det är svårt att besvara vad som är ”rätt pris” då det beror av flera faktorer vilka kan baseras på prissäkring på den

finansiella marknaden, handel på dagen före respektive intradag marknaderna, eller reglerpriser. I vår mening borde den enda rimliga prissättningen för kompensationen ta avstamp i det avtalade priset mellan det befintliga elhandelsföretaget och kunden. En grundläggande beståndsdel i en konkurrensutsatt marknad är den fria prisbildningen och vi ser en uppenbar risk för att införa en modell där någon fastställer ett reglerat pris. Dessutom kan ett reglerat pris, beroende av vad det blir, undandra flexibilitet från dagen-före och intra-dag marknaden.

Det grundläggande för den konkurrensutsatta marknaden är att alla aktörer ska bära sina egna kostnader för att undvika en snedvriden konkurrens. Vi ser att detta alternativ riskerar att resultera i orättvis fördelning av intäkter och kostnader, och därmed snedvriden konkurrens.

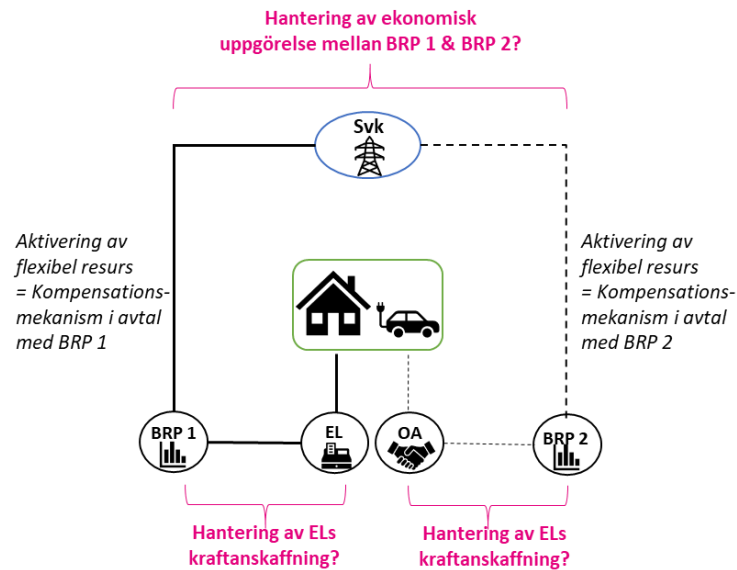
Befintliga elhandelsföretagets kraftanskaffning

Enligt förslaget ska den ekonomiska kompensationen mellan parter (oberoende aggregatorn och balansansvarig aktör) regleras genom balansansvarsavtalen. Vi antar att det regleras i Svenska kraftnäts balansansvarsavtal dels med den oberoende aggregatorn, alternativt dess balansansvariga aktör, och dels med den balansansvarige i uttagspunkten. Detta är i sådana fall i enlighet med direktivkravet om balansansvar (art 17.3d).

Däremot är det oklart hur förslagets kompensationsmekanism omhändertar den ekonomiska ersättningen av det befintliga elhandelsföretagets justering av kraftanskaffning då en flexibel resurs aktiveras, se nedan bild. Det befintliga elhandelsföretaget behöver inte vara balansansvarig aktör och har således inte med automatik ett balansansvarsavtal med Svenska Kraftnät. För att modellen ska kunna bli samhällsekonomiskt effektiv bör det befintliga elhandelsföretaget kompenseras för aggregatorns agerande. Detta är något som även framhålls av DNV GL i den rapport³ som beställts av Energimarknadsinspektionen. Energiföretagen anser att det av regelverket måste framgå att det befintliga elhandelsföretaget har rätt till kompensation.

Därutöver saknas en beskrivning av hur den ekonomiska uppgörelsen mellan de olika balansansvariga aktörerna hanteras. I vår mening bör det framgå att en central aktör ta ansvaret för avräkningen av kompensationen mellan de balansansvariga parterna.

³ ["Impact assessment of different models of independent aggregator financial responsibility and compensation in Sweden"](#), DNV GL / Ei, oktober 2020.

Påverkan på omkringliggande timmar vid aktivering av flexibilitet

I den föreslagna modellen har man inte tagit höjd för följdverkningar av aktiveringen av den flexibla resursen. I vissa fall kan flexibiliteten innebära att en viss elanvändning inte återkommer, men i de flesta fall kommer sannolikt användningen att ske vid andra tidpunkter, mer eller mindre i direkt anslutning till aktiveringen. Detta påverkar såväl den balansansvariga aktören som elhandelsföretagets kraftanskaffning.

Energiföretagen anser att när den oberoende aggregatorn inte tar över leveransansvaret för den flexibla resursen måste det tydliggöras att en modell med kompensation inte kan begränsas till endast tiden då flexibiliteten aktiveras.

Mätning och avräkning

I alternativ 2 uppstår ingen kostnad för extra mätutrustning men det behöver tydliggöras om hanteringen av mätvärden och meddelandeflöden kvarstår enligt dagens hantering.

Det bör emellertid beaktas hur man löser vissa konsekvenser av modellen som leder till komplexitet för kund att förstå tjänsten och svårigheter att kontrollera riktigheten i kundens kostnader. Dessutom finns i förslaget ingen analys av vilka konsekvenser kundens avtalsförhållande med olika parter i samma uttagspunkt/balanspunkt har på ellagens kundbestämmelser. Vilka skyldigheter har till exempel en oberoende aggregatör som inte har leverans i uttagspunkten avseende information om uppmätt förbrukning i fakturan, enligt 9 kap 24 §?

Rollfördelningen mellan Balance Service Provider (BSP) och Balance Responsible Party (BRP)

Lagförslaget bör även ta hänsyn till den kommande ändringen i balansansvarsrollen som en följd av den så kallade balanskoden (EU 2017/2195). I koden görs en distinktion mellan den som levererar balanstjänsterna (BSP) och det ekonomiska ansvaret för obalanser (BRP). Hur villkoren för detta utformas är av betydelse för hur aggregering kan införlivas i elmarknaden.

Balansansvar för inmatning

Det föreslås att balansansvar för inmatning bör regleras "på motsvarande sätt som balansansvar för uttag", dvs en rad bestämmelser om balansansvar som hittills endast avsett

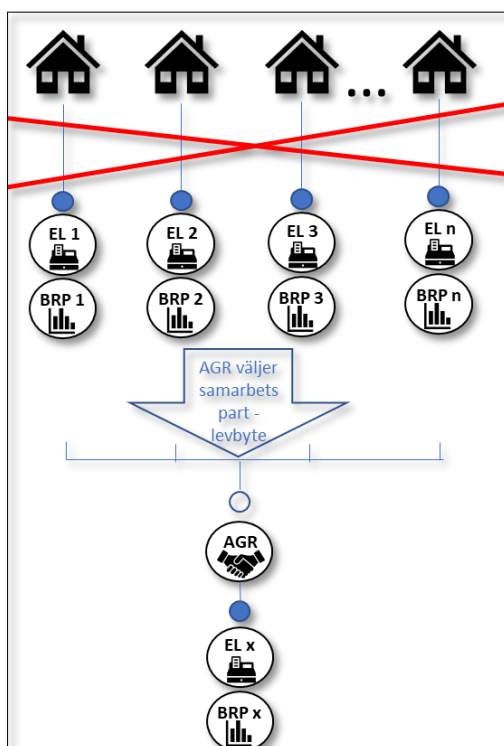
uttag även ska gälla inmatning. Det går inte att direkt överföra regelverket för balansansvar för uttag till inmatning, se vårt resonemang i [bilaga](#). Det är inte utrett i konsekvensanalysen vad ett sådant förslag skulle innebära.

Energiföretagens alternativa "Ombudsmodell"

Förslagets alternativ 1 bygger på att den oberoende aggregatorn är oberoende från kundens befintliga elhandelsföretag. Den så kallade ombudsmodellen, som Energiföretagen lyft fram vid tidigare inspel, bygger på samma definition.

Som vi nämnt ovan finns flera svårigheter som behöver lösas med modeller för oberoende aggregatorn där aktiveringen av flexibilitet sker "utanför mätaren". Om allting i stället hanteras "innanför" mätaren är alla ansvarsfrågor redan definierade och det tillkommer inte några ytterligare kostnader för mätning och verifiering.

Modellen innebär helt enkelt att den oberoende aggregatorn tecknar avtal med kunder och sedan agerar ombud för dessa på marknaden genom att erbjuda en portfölj med flexibla egenskaper till andra aktörer på elmarknaden, se bild nedan.

I denna modell väljer kunden den aggregator som man vill samarbeta med och blir då hänvisad till det elhandelsföretag som den aggregatorn valt. Men det är i sammanhanget viktigt att påpeka att det kommer att finnas flera elhandelsföretag som själva väljer att erbjuda aggregeringstjänster. Det innebär att kunden har valet att välja sitt befintliga elhandelsföretags aggregeringstjänst eller en oberoende aggregator som själv väljer elhandelssamarbetspart alternativt en oberoende aggregator som själv agerar elhandlare.

I ombudsmodellen ges kunden valmöjlighet att välja utifrån det den tycker är viktigast. Det vill säga om kunden anser att elhandelsavtalet är viktigast görs urvalet baserat på elhandelsföretag, även om det valda elhandelsföretaget kan ha möjlighet att erbjuda aggregeringstjänster. Om aggregeringstjänsten är viktigast sker urvalet utifrån oberoende aggregator och då får kunden ett elhandelsföretag/elhandelstjänst på köpet.

Denna modell kan införas utan större ändringar i regelverket och är i vår mening en mycket tydligare, kostnadseffektiv samt enkel och kundvänlig modell.

Löpande kontroll av utvecklingen

Energiföretagen anser att det förslagna regelverket bör kompletteras med ett ansvar för Energimarknadsinspektionen att löpande följa utvecklingen av aggregeringstjänster. Vi anser att Energimarknadsinspektionen bör granska såväl modellens funktion för elmarknaden som hur kunderna påverkas av nya tjänster och aktörer för att kunna utvärdera och vid behov föreslå justering regelverket.

Föreslagna ikraftträdandet av förslaget

För att ge aktörerna möjlighet att förbereda sig inför denna stora förändring, anser vi att det föreslagna ikraftträdandet bör senareläggas. Många pusselbitar behöver vara på plats för att få modellerna att fungera, bland annat SWEDACs kriterier för mätutrustning och Svenska kraftnäts framtagning av referensprofil/reglerpris och kompensationsmekanism. Det är även viktigt att ta höjd för andra ändringar som kan komma att påverka aggregeringstjänsten, t.ex. om en elmarknadshubb införs så kan det bli ineffektivt om aktörerna genomför egna systeminvesteringar som sedan riskerar att bli onödiga.

Ikraftträdandet bör därmed anpassas dels till dess att alla delar finns på plats, dels till aktörernas behov av åtminstone 18 månaders omställning av resurser och nödvändig systemutveckling. Därutöver bör redan ingångna elhandelsavtal hanteras särskilt.

Stockholm som ovan

Åsa Pettersson

VD Energiföretagen

DETALJERADE KOMMENTARER PÅ LAGSTIFTNINGSFÖRSLAGEN

Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Inledning

Införandet av balanspunkter medför att flera elleverantörer kan agera bakom en och samma uttagspunkt. Det införs dock inte något krav på att en elleverantör som agerar i en balanspunkt bakom en uttagspunkt ska vare sig aktivera efterfrågeflexibilitet eller utföra aggregering. Energiföretagen ställer sig frågande till detta eftersom ett system med balanspunkter medför en ökad komplexitet i marknaden som riskerar att bli kostnadsdrivande. Det är knappast motiverat att genomföra en så genomgripande förändring endast för att flera elleverantörer ska kunna agera bakom en och samma uttagspunkt. Detta särskilt som det redan med dagens regelverk är möjligt för kunden att inte bara välja olika elleverantörer för olika uttagspunkter, utan även att ha mer än en elleverantör i samma uttagspunkt (fastkraftsavtal enligt 8 kap 7 §) samt att välja olika elleverantörer för uttag och inmatning i samma punkt (8 kap 5a§). Införs balanspunkter bör det mot den bakgrunden uppställas krav på aggregering/aktivering av efterfrågeflexibilitet för att få agera i balanspunkter som inte sammanfaller med uttagspunkter.

Lagstiftningsförslaget innebär mycket omfattande förändringar i den systematik som hittills funnits i regelverket. Konsekvenserna av detta är otillräckligt belysta i rapporten. Det finns ett behov av att, om balanspunkter ska införas, göra en översyn av ellagen som helhet med tillhörande föreskrifter för att säkerställa ett konsekvent och fungerande regelverk. Några exempel där det finns behov av översyn och förtydliganden anges nedan.

Förslagen i 1 kapitlet

I förslaget har definitionen av uttagspunkt fallit bort ur ellagen medan den finns kvar, och justeras, i mätförordningen. Såväl definitionen av uttagspunkt som av inmatningspunkt placeras lämpligen i ellagen, förslagsvis i första kapitlet. Det bör övervägas om även definitionen av inmatningspunkt behöver justeras på liknande sätt som gjorts beträffande uttagspunkt.

Balanspunkt definieras i 1 kap 6 § i förslaget som "den punkt där, enligt avtal med en elleverantör eller en aggregator, en elanvändare tar ut el för förbrukning eller en producent matar in el från produktion". Därmed får införandet av balanspunkter effekter på andra delar av regelverket än de som behandlats i rapporten. Det gäller ett flertal bestämmelser i 8 kapitlet som avser relationen mellan elleverantör och elanvändare, exempelvis reglerna för leveransplikt (8 kap 5 §), mottagningsplikt (8 kap 5a§), påbörjande och övertagande av elleverans (8 kap 6 §) samt anvisning (8 kap 8-8e§§). Det behöver utredas vilka justeringar som krävs i dessa avseenden för att få ett fungerande regelverk efter ett införande av balanspunkter.

Mot bakgrund av definitionen av balanspunkt finns det vidare skäl att överväga hur reglerna om fränkoppling vid konsumentens avtalsbrott (11 kap 3 och 4§§) ska fungera vid ett införande av balanspunkter. Vad ska exempelvis gälla om en elleverantör begär att elnätsföretaget ska fränkoppla en balanspunkt som sammanfaller med uttagspunkten samtidigt som en annan elleverantör har ett avtal med konsumenten i en balanspunkt bakom uttagspunkten? Även andra delar av 11 kapitlet påverkas, såsom bestämmelsen om vad avtalet mellan elleverantör och konsument ska innehålla (11 kap 13 §), eftersom bestämmelsen i sin nuvarande utformning tar sikte på uttagspunkten.

Förslagen i 8 kapitlet

Det är bra att balansansvaret för inmatning lagfästs. Det förslag som anges i 8 kap 4 § är dock inte tydligt såvitt avser hanteringen i fall då inmatning sker i en balanspunkt utan att det finns en elleverantör som tar emot den inmatade elen. Situationen kan uppstå beträffande produktion som inte omfattas av den mottagningsplikt som gäller för mikroproduktion av förnybar el. Det bör förtydligas vilken aktör som i det fallet ska stå kostnaden för den obalans som uppstår.

Av förslaget till 8 kap 4d§ framgår att en elleverantör bara får ingå avtal om leverans av el i en balanspunkt med den som är kund till nätkoncessionshavaren i den uttagpunkt där överföringen av el till balanspunkten mäts av nätkoncessionshavaren. Bestämmelsen förefaller inte vara förenlig med 9 kap 7 § tredje stycket, som förutsätter att aggregatorn ska kunna ingå ett eget avtal om leverans av el i balanspunkten.

Enligt förslaget till 8 kap 4f§ ska nätkoncessionshavaren anvisa inte bara elanvändare utan även producenter en elleverantör om balansansvaret inte återställs. I rapporten saknas närmare överväganden kring vilka konsekvenser en anvisning avseende producenter kan få för berörda aktörer. För anläggningar som omfattas av mottagningsplikt behöver det vidare klargöras om mottagningsplikten (som gäller för mikroproduktion av förnybar el enligt 8 kap 5a§) ska "trumfa" anvisning i den situation som avses i bestämmelsen.

När det gäller 8 kap 4f§ behöver det vidare, i de fall det handlar om en balanspunkt som ligger bakom en uttagpunkt/inmatningspunkt och elleverantören inte återställer balansansvaret, klargöras hur fortsatt mätning ska hanteras i balanspunkten. Om en anvisad elleverantör får överta en sådan balanspunkt har denne ingen rådighet över mätaren och kan inte överta ansvar för att rapportera mätvärden för denna balanspunkt.

Reglerna om återställande av balansansvar tar sikte på elleverantörers möjlighet att inom viss tid återställa balansansvaret. Det bör dock tydliggöras om regelverket även bör vara tillämpligt för aggregatorer i motsvarande situation.

Förslagen i 9 kapitlet

Aggregatorns skyldigheter såvitt avser balansansvar och kompensation för obalanser som orsakas av aggregering och aktivering av efterfrågeflexibilitet återfinns i 9 kap 3 och 4 §§ samt i 8 kap 4 § 3 stycket. Systematiken är dock inte helt lättillgänglig eftersom aggregatorns skyldigheter avseende balansansvar återfinns i två olika kapitel. Hur bestämmelserna ska förstås och hur de förhåller sig till varandra bör förtydligas.

I 9 kap 4 § anges att en aggregator som genom aktivering av efterfrågeflexibilitet orsakar en direkt kostnad för en balansansvarig hos elanvändaren eller elproducenten är skyldig att ersätta kostnaden *i den utsträckning* och enligt den metod som framgår av balansansvarsavtalet. Skrivningen "i den utsträckning" kan möjligen tolkas så att balansansvarsavtalet får ange att ingen ersättning ska utgå i vissa situationer trots att direkta kostnader uppstått. Bestämmelsen bör förtydligas så att det inte finns utrymme för en sådan tolkning. Vidare bör kretsen av ersättningsberättigade utvidgas till att även omfatta elleverantörer. De bör också klargöras vad som avses med "direkt kostnad". Energiföretagen anser att kostnader hänförliga till elleverantörernas kraftanskaffning rimligen utgör sådana direkta kostnader som bör kompenseras. För elleverantörer som inte själva är part i balansansvarsavtal bör klargöras hur den ekonomiska kompensationen ska föras till elleverantören.

Det kan noteras att vissa bestämmelser i kapitel 9 endast avser elanvändare medan andra är tillämpliga avseende såväl elanvändare som elproducenter. Varför det förhåller sig på det viset är inte tydligt i alla delar. Exempelvis anges i 9 kap 5 § att aggregatorn endast får ingå avtal med den el användare som är kund till elnätsföretaget. Det bör övervägas om bestämmelsen istället borde

hänvisa till "den som enligt avtal med nätkoncessionshavaren...", (jmf motsvarande bestämmelse avseende elleverantör i 8 kap 4 d§).

Förordning om ändring i förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el

2 §

I 2 § första stycket i förordningen hänvisas till "den mätning och rapportering som *en balansansvarig* ansvarar för i en balanspunkt" medan det i såväl 4 § 3 stycket i förordningen som 3 kap 10 § 3 stycket ellagen anges att denna mätning ska utföras av den elleverantör eller aggregator som kunden har avtal med i balanspunkten. 2 § bör justeras.

4 §

4 § tredje stycket i förordningen innehåller en viss dubbelreglering i förhållande till det som anges i 3 kap 10 § tredje och fjärde stycket ellagen.